بە ناوی خودای بەخشندە و میهرەبان

بە ناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پشت بە حوکمەکانی بڕگەی (1) لە ماددەی (56) و بڕگەی (1) لە ماددەی (71)ی یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموارکراو و لەسەر ئەوەش کە ئەنجومەنی وەزیران و ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەشیان کردووە، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (8)ی رۆژی 2011/10/11 بڕیاری دەرچوواندنی ئەمەی خوارەوەی دا:

یاسای ژمارە (20)ی ساڵی 2011

یاسای یەکەم هەموارکردنی یاسای هەموارکردنی جێبەجێ کردنی یاسای باجی دەرامەت ژمارە (26)ی ساڵی 2007 لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ماددەی یەکەم:

بڕگەی (دووەم) لە ماددەی دووەمی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەڵدەوەشێتەوە و کارکردن بە بڕگەی (دووەم) لە بڕیاری ژمارە (520)ی ساڵی 1987 رادەگیرێت و لە هەرێمی کوردستان ـ عێراقدا ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

(دووەم: 1- مامەڵەی بەخشینی یەك خانووی نیشتەجێ بوون یان یەك شوقەی نیشتەجێ بوون یان یەك پارچە زەویی ئامادە کراو بۆ نیشتەجێ بوون کە رووبەرەکەی لە (800م2) زیاتر نەبێت کە لە نێوان دایك و باوك و رۆڵەکانیان یان لە نێوانی هاوسەراندا دەکرێت، لە باجی دەرامەت دەبەخشرێت.

2- ئەگەر پێ بەخشراو هەڵسوکەوتی گواستنەوەی موڵکایەتیی کرد لەو خانووە یان شوقەی نیشتەجێ بوونە یان پارچە زەوی ئامادە کراوە بۆ نیشتەجێ بوونی کە پێی بەخشراوە لە ماوەی پێنج ساڵ لە رۆژی تۆمار کردنی بە ناوی ئەوەوە لە فەرمانگەی تۆماری خانووبەرە (تاپۆ)، ئەم هەڵسوکەوتە باجی دەرامەتی لەسەرە و مافی ئەو بەخشینە نایگرێتەوە کە لە بڕگەی (20)ی ماددەی حەوتەم لە یاسای باجی دەرامەت ژمارە (113)ی ساڵی 1982ی هەموار کراو و کار پێکراو لە هەرێمدا هاتووە).

ماددەی دووەم:

بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی (دووەم)ی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەڵدەوەشێتەوە و، کارکردن بە جێبەجێ کردنی بە بڕگەی (20) لە ماددەی (حەوتەم)ی یاسای ژمارە (113)ی ساڵی 1982 رادەگیرێت و، لە هەرێمی کوردستان ـ عێراقدا ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

أ- خانوو یان شوقەی ئامادە کراو بۆ نیشتەجێ بوون لە کاتی گواستنەوەی مولکایەتییەکەی بە فرۆشتن یان هەر رێگایەك لە رێگاکانی گواستنەوەی مولکایەتی کە هەقی فرۆشتنەکەی هەر چەند بێت.

ب- یەك پارچە زەویی ئامادە کراو بۆ نیشتەجێ بوون بە مەرجێك رووبەری زەوی ناوبراو کە بۆ نیشتەجێ بوون ئامادە کراوە لە (800م2) زیاتر نەبێت، ئەگەر رووبەرەکەی لەو رادەیە زیاتر بوو، زیادەکە باجی دێتە سەر.

ج- راسپێردراو سوود لەو بەخشینە وەرناگرێت کە لە هەردوو بەندی (أ، ب)ی ئەم بڕگەیە دایە تەنیا بۆ یەك جار نەبێت لە ماوەی پێنج ساڵ لە رۆژی وەرگرتنی بەخشینەکەوە.

ماددەی سێیەم:

بڕگەی (هەشتەم) لە ماددەی (دووەم)ی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەموار دەکرێت و بەم جۆرەی دادێ دەخوێندرێتەوە:

(باجێکی بڕاوە دەسەپێندرێت بە رێژەیەکی روو لە زیادە لە بەهای خانووبەرە یان مافی هەڵسوکەوت کردن پێی کە بە گوێرەی حوکمەکانی یاسای خەملاندنی بەهای خانووبەرە و سوودەکانی ژمارە (85)ی ساڵی 1978 دیاری کراوە یان هەقەکەی کە کامیان پترە بەسەر خاوەنی خانووبەرە یان مافی هەڵسوکەوت کردن پێی لە کاتی گواستنەوەی مولکایەتی یان مافی هەڵسوکەوت کردن بە هەر شێوازێك لە شێوازەکانی گواستنەوەی مولکایەتی یان بەدەست هێنانی مافی هەڵسوکەوت یان گواستنەوەی وەك فرۆشتن و گۆڕینەوە و پێکهاتن و وازهێنان و لابردنی کۆبەشی (ازالة الشیوع) و پاکتاو کردنی وەقف یان بانەوانی (مساطحة) و، کرێچی هەمان مامەڵەی خاوەن مولکی لەگەڵدا دەکرێت لە کاتی بەکرێ دانی ئەو خانووبەرەیەی بە گرێبەستی بانەوانی (مساطحة) کەوتووەتە بەر هەڵسوکەوتی ئەوەوە و، بە گوێرەی ئەمەی دادێ هەژمار دەکرێت:

1- رێژەی 50٪ لە بەهای خەملێندراوی خانووبەرە یان هەقەکەی کامیان زیاترە دادەگیرێت بەر لە هەژمار کردنی باج.

2- ئەو بڕەی دەمێنێتەوە باجی دێتە سەر و بەم جۆرەی دادێ هەژمار دەکرێت:

أ- 1٪ تا (100,000,000) سەد ملیۆن دیناری عێراقی.

ب- 2٪ بۆ ئەوەی لە (100,000,000) سەد ملیۆن دیناری عێراقی زیاتر بوو تا (200,000,000) دوو سەد ملیۆن دیناری عێراقی.

ج- 3٪ بۆ ئەوەی لە (200,000,000) دوو سەد ملیۆن دیناری عێراقی زیاتر بوو تا (300,000,000) سێ سەد ملیۆن دینار عێراقی.

د- 5٪ بۆ ئەوەی لە (300,000,000) سێ سەد ملیۆن دینار عێراقی زیاتر بوو.

3- بڕگەی (1)ی سەرەوە بەسەر ئەو پشك و بەشەی فرۆشراوانەی خانووبەرەی جیاکراوە بە شێوەیەکی نافەرمیشدا پیادە دەکرێت بە ڕێژەی بەش یان پشك.

4- حوکمەکانی بڕگەی (1)ی سەرەوە پیادە ناکرێت ئەگەر فرۆشیار مولکایەتیی پشك یان بەشی ئەو خانووبەرەیەی هەیەتی گواست بێتەوە، ئەگەر پتر لە ساڵێك بەسەر بەرواری گواستنەوەی پشك یان بەشەکەدا تێپەڕ نەبوو بێت.

ماددەی چوارەم:

بڕگەی (چوارەم) لە ماددەی چوارەمی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەموار دەکرێت:

(چوارەم: بەڕێژەی 5٪ باج بەسەر ئەو فەرمانبەرانەی هەرێمدا دەسەپێنرێت کە مووچەیان لە ملیۆنێك دینار بۆ تێکڕایی پلەکانی فەرمانبەریەتی و کەرتی تایبەتی زیاترە کە بە فەرمی تۆمارکراوان و خاوەن پۆست و پلەی وەزیفی تایبەتن).

ماددەی پێنجەم:

ئەو یاسا و بڕیارانەی باج کە لە هەرێمی کوردستاندا لە کاردان هەر کاریان پێ دەکرێت بەوەی لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك نەبن.

ماددەی شەشەم:

دەبێ وەزیری دارایی و ئابووری ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی حەوتەم:

دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوەندیدار حوکمەکانی ئەم یاسایەدا جێبەجێ بکەن.

ماددەی هەشتەم:

کار بە دەقی هیچ یاسا و بڕیارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکرێت.

ماددەی نۆیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بلاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا کاری پێ دەکرێت.

د. ئەرسلان بایز اسماعیل
جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

هۆیەکانی دەرچوونی

بۆ سووك کردنی باری باج لەسەر شانی هاوولاتیان و چاو خشاندنەوە بە بەخشینەکانی باج، ئەم یاسایە ئەرێ کرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبریاری ژمارە 33 ی سالی 2011 لەلایەن بەرێز سەرۆکی هەرێمی کوردستانەوە دەرچوێنرا.